

**NORD-TRØNDELAG
BONDELAG**

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Postboks 2600
7734 Steinkjer
Norge

Vår saksbehandler
Pål-Krister Vesterdal Langlid
74 13 50 84

Vår dato
13.01.2014
Deres dato

Vår referanse
13/01463-3
Deres referanse

Stormene Hilde og Ivar - Samfunnskritisk infrastruktur og beredskap i Nord-Trøndelag

Stormene Hilde og Ivar gjorde store skader i Nord-Trøndelag i november og desember 2013. Omfattende skader på strømmettet slo ut strømforsyningen over lang tid i store deler av fylket. I de verst rammede områdene var strømmen borte i seks-sju døgn. Følgene av stormene vitner etter vår vurdering om betydelig sårbarhet og sviktende samfunnssikkerhet.

Det meste av våre grunnleggende samfunnsfunksjoner er avhengig av strøm og fungerende digitale kommunikasjonslinjer. Dette gjelder ikke minst dagens teknologiske landbruk. Strømbortfall skapte store utfordringer driftsmessig for landbruket og husdyrproduzentene spesielt. Samtidig bortfall av telekommunikasjon/mobilnett og vannforsyning gjorde situasjonen kritisk i enkelte områder.

Vi har over en årrekke hatt relativt stabil strømforsyning i fylket, men stormene avdekket ettertrykkelig at strømforsyningen er sårbar. Stormene avdekket også for dårlig beredskapssystemer for å opprettholde samfunnskritisk infrastruktur ved strømbortfall. Vi ser en utvikling mot at fasttelefon fases ut i store deler av samfunnet. Det at både mobilnettet og internetttilgang ble slått ut gjorde kommunikasjon og krisehåndtering svært utfordrende. Vi kjenner også til at kommunene i liten grad hadde alternative kommunikasjonsmidler i den situasjonen som oppstod. Dette er i sum ikke akseptabelt. Hell gjorde at situasjonen ikke fikk vesentlige konsekvenser for human liv og helse.

Nord-Trøndelag Bondelag mener det må iverksettes en grundig vurdering av den samla sårbarheten i strømforsyningen og den nye digitale infrastrukturen med utgangspunkt i erfaringene fra stormene Hilde og Ivar. Kommunenes ansvar ift forsyningssikkerhet av vann gjennom kommunale anlegg må også vies oppmerksomhet. Dette er nødvendig for å avdekke nødvendige tiltak for å opprettholde annen kritisk infrastruktur ved langvarig strømbortfall.

I det videre drøftes erfaringer og nødvendige tiltak på ulike sektorer.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Hamnegata 33 7714 Steinkjer Nord-Trøndelag Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Besøksadresse: Hamnegata 36 7725 STEINKJER Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Telefon: 74135080 Bankkonto: 8101.05.12891 Bankkonto: 8101.05. 91392	E-postadresse: nord.trondelag@bondelaget.no Internett: http://www.bondelaget.no/nord-trondelag/
---	---	--	--

A. Styrking av forsyningsikkerhet for strøm

Nord-Trøndelag Bondelag har evaluert følgene og håndteringen av Hilde og Ivar. Det har vært stort engasjement i lokallagene og blant enkeltmedlemmer. Det er svært viktig å unngå slike situasjoner i framtida, og Nord-Trøndelag Bondelag mener det er behov for å heve beredskapen og krisehåndteringsevnen knyttet til samfunnskritisk infrastruktur i Nord-Trøndelag.

Landbruket har et selvstendig ansvar for beredskap i egen virksomhet, og dette er noe vi vil sette spesiell fokus på framover. Med det driftsomfanget en har i husdyrproduksjonene i dag, vil det for mange produsenter være nødvendig å opprette egen nødstrømskapasitet i drifta.

Erfaringene viser at det også er nødvendig å styrke evnen til å forebygge og håndtere liknende hendelser hos NTE.

Nord-Trøndelag Bondelag krever med bakgrunn i dette en styrking av leveringsikkerheten i strømmettet i Nord-Trøndelag, samt styrking av beredskapssystemet i NTE for å håndtere større hyppighet av ekstremvær som følger av klimaendringer i åra framover.

Dette må blant annet omfatte:

- Forsering av arbeidet med rydding langs eksisterende strømmett i Nord-Trøndelag.
- Å ta i bruk jordkabler i strømmettet også i våre områder. På svensk side av grensa er strømmettet mindre sårbart for ekstremvind da en i større grad benytter jordkabel. Dette er sikkert et kostnadsspørsmål, men bør vurderes opp mot forsyningsikkerhet, og også vedlikeholdskostnadene en har med dagens ledningsnett.
- At beredskapen i NTE må styrkes, for å ta imot skademeldinger og andre henvendelser fra strømabonnentene.
- At krisehåndteringsledelsen hos NTE må styrkes for å kunne utnytte tilgjengelige ressurser og lede det omfattende opprettingsarbeidet. Ved å styrke denne ledelsen sentralt hos NTE, ville en kunne ha større mannskaper i sving med feilretting ute i ledningsnettet. Det hadde med andre ord etter vår vurdering vært mulig å sette på større mannskap på linja tidligere, særlig i Indre Namdal.
- At det må etableres beredskapsavtaler mellom NTE og andre linjefirmaer for å sikre at en har tilstrekkelig ressurser til rådighet når situasjonen oppstår.

A. Samfunns viktig kommunikasjon

Mobilnett og internett falt ut i områdene med strømbortfall. Grunnen til dette var i stor grad meget begrenset nødstrømskapasitet på basestasjoner, i form av batteriberedskap.

Det er uholdbart at det ikke er stilt strengere krav til operativiteten i mobilnettet. Slik det fungerer i dag, er det fullstendig avhengig av fungerende strømforsyning. Ved utfasing av fasttelefonnettet blir den samla sårbarheten svært stor, særlig i mindre tett befolka områder.

Vår dato	Vår referanse
13.01.2014	13/01463-3

Dette er ikke holdbart, både av hensyn til human liv og helse, og dyrevelferd. En var rett og slett heldig ifm stormen Hilde at det ikke oppstod akutte krisesituasjoner ift liv og helse. For eksempel ville alvorlig sykdom, ulykker og branntilløp være umulig å få meldt inn til nødetatene. Eneste kommunikasjon inn og ut av de hardest rammede kommunene i Indre Namdal var politiradio, og etter hvert satellitt-telefoner kommunene fikk lånt. Nord-Trøndelag Bondelag hadde så vidt kontakt med landbrukssjefen i Lierne kommune, via mobilnettet i Sverige (han fikk kontakt med svensk nett på Kvelifjellet).

Nord-Trøndelag Bondelag mener det fra myndighetenes side må stilles langt strengere krav til operativiteten i mobilnettet, også i situasjoner med langvarig strømbrudd. Det må stilles krav om varige nødstrømsfunksjoner på nettselskapenes basestasjoner, for eksempel i form av nødstrømsaggregater. Operative basestasjoner er avgjørende for kommunikasjon, og dermed også avgjørende for å kunne ivareta samfunnssikkerheten. Det er overraskende og kritikkverdig at ikke dette er viet større oppmerksomhet fra beredskapsmyndighetenes side tidligere. Nord-Trøndelag Bondelag mener Fylkesmann i Nord-Trøndelag må følge opp dette ift sentrale myndigheter med ansvar for telekommunikasjon samt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

B. Kommunal infrastruktur, vannforsyning

Krisehåndtering

Vi har fått tilbakemelding fra egne medlemmer at en savnet tidlig informasjon fra kommunene i situasjonen som oppstod. I og med at verken mobilnett eller internett fungerte, var det nødvendig med personlig oppmøte for å etablere kontakt mellom kommunen/beboere. Vi er klar over at enkelte av kommunene gikk på hjemmebesøk for å få informasjon om tilstand blant sine beboere, og også gi informasjon ut. Dette var viktig, og det må være beredskapsplaner for slik oppfølging i kommunene. Kommunene er førstelinje overfor egen befolkning, og må også etablere robuste kommunikasjonsformer med nødetatene i slike situasjoner (ambulans, politi og brannvesen).

Det er også viktig at kommunene tidlig etablerer kriseledelse. Det er kommunene som kan "bestille" ressurser gjennom Fylkesmannens beredskapsråd, og kommunene må sikre at de har et godt nok bilde av behovene blant egen befolkning til faktisk å hente inn de nødvendige ressurser fra områder som ikke er rammet i en krisesituasjon. Dette må Fylkesmannen sette fokus på og stille krav om i sin dialog med kommunene framover.

Vannforsyning

En rekke husdyrprodusenter fikk problemer med vannforsyning grunnet strømbrudd. Dette skyldtes delvis svikt i private vannanlegg, men i enkelte områder sviktet også kommunal vannforsyning. Dette er alvorlig.

Gårdbrukere med private vannforsyningsanlegg må selvsagt vurdere hvordan egen beredskap kan styrkes. Vi vil imidlertid også sette søkelyset på kommunene i denne sammenhengen. En rekke kommuner har en godt utbygd vannforsyning, noe som er positivt også for landbruket. Stabil forsyning er i enkelte områder avhengig av fungerende

Vår dato	Vår referanse
13.01.2014	13/01463-3

---

pumpestasjoner i ledningsnett. Dette er pumpestasjoner som er avhengige av strøm for å fungere.

Særlig er produsenter med fjørfe sårbare for svikt i vannforsyning. Kommunene må bidra til at slike produsenter kan stole på det produktet de betaler for, nemlig stabil vannforsyning. Det vil være uhensiktsmessig at enkeltprodusenter må etablere alternative private vannanlegg for å sikre vannforsyning ved strømbrudd i kommunens pumpestasjoner. Vi er klar over at kommunene ikke kan garantere fungerende vannforsyning til enhver tid, men sårbarheten for bortfall av vannforsyning må reduseres.

Nord-Trøndelag Bondelag mener kommunene må gå igjennom egne vannforsyningsanlegg mht forsyningssikkerheten for landbruket. I særlig kritiske områder med fjørfeproduksjon og stor husdyrproduksjon, må beredskapstiltak iverksettes, for eksempel i form av nødstrømsfunksjoner på viktige pumpestasjoner.

C. Fylkesmannen - beredskapsrådet i Nord-Trøndelag

Nord-Trøndelag Bondelag tok kontakt med Fylkesberedskapssjefen 1,5 døgn etter stormen Hilde. Det ble da vist til at Fylkesmannen vurderte å kalle inn fylkesberedskapsrådet. Dette var i en situasjon hvor store deler av fylket fortsatt var uten strøm, og Fylkesmannen hadde enda ikke oversikt over situasjonen. De hadde ikke hatt kontakt med alle kommunene i Indre Namdal for eksempel. Det ble også tatt kontakt med landbruksdirektør, og det ble enighet om å holde tett kontakt.

Fylkesberedskapsrådet ble kalt inn til møte klokka 1400 mandag 18. november. Fylkesmannen har ansvar for å koordinere beredskapsinnsatsen i fylket ved større kommuneovergripende kriser. **Vi mener det er grunn til å være kritisk til at ikke Fylkesmannen kalte inn Fylkesberedskapsrådet tidligere. Etter vår vurdering burde mer ressurser blitt satt inn tidligere i hendelsesforløpet, både mht kommunikasjon, nødstrømskapasitet og sivilforsvar. Dette av hensyn til liv og helse for distriktsbefolkningen i berørte kommuner, og også dyrevelferd.**

D. Sivilforsvaret

Det ble søndag kveld (17.11) tatt kontakt med Sivilforsvarets vakttelefon i N-T. Sivilforsvaret viste da til at deres nødstrømskapasiteter her i området ikke er av interesse for landbruket, i og med at deres aggregater er små og beregna for å levere strøm til lyskastere. Det var snakk om enfas aggregater. Det fantes større aggregater, men disse var stasjonert på Østlandet.

Nord-Trøndelag Bondelag mener Sivilforsvaret må settes opp med mer omfattende nødstrømskapasitet, slik at de også kan være en ressurs for landbruket i kritiske situasjoner.

Vår dato	Vår referanse
13.01.2014	13/01463-3

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Asbjørn Helland

Pål-Krister Vesterdal Langlid

Kopi: Norges Bondelag, KS i Nord-Trøndelag og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap